

Riskipõhine lähenemine RP&TF tõkestamisel kindlustussektoris

Kadri Siibak

Rahandusministeerium

Tartu Ülikooli õigusteaduskond

Riskiühiskond

- Ühiskond jõudnud/jõudmas väärtusi jagavast ühiskonnast riske jagavasse ühiskonda.
- Riskides peitub iseäralik poliitiline süüteaine! (U.Beck, “Riskiühiskond”)
- Moderniseerumisriskid = uued sotsiaalsed ohustatus seisundid ja see mõjutab väärtushinnanguid.
- Riskide roll – mõjutab oluliselt õiguslikku regulatsiooni

Muutunud olud

Maailmamajanduse globaliseerumine,
infoühiskonna tekkimine, organiseeritud
kuritegevus ja rahvusvaheline terrorism
põhjustanud PÕHIMÕTTELISED
MUUTUSED

viimase 8-9 aasta jooksul:
rahvusvahelises õiguses,
inimõiguste sisustamisel,
karistusõiguse ja ka lepinguõiguse valdkonnas.

Finantssektori õigusliku regulatsiooni spetsiifika

- **Finantsriskide, s.h. op.riskide** komplitseeritus ja väga kiire areng - õigusnormid jäävad alati elust maha!
- **Eeltoodu tõttu: sünergeetika põhimõtete rakendamine – olulisel kohal iseregulatsioon +** kõrged eetilised nõudmised + koostöö.
- Olulisel kohal turu läbipaistvus – ettevõtja usaldusväärsust kajastava info kohustusliku avalikustamise regulatsioon;
- Määratlemata õigusmõistete kasutamine;
- Järelevalve kaalutusõiguse lai ruum.

Ähvardavate ohtude tõrjumine

- Avalikku korda ähvardava ohu tõrjumine või toimunud rikkumise kõrvaldamine on alati OHU TEKKIMISE EEST VASTUTAVA ISIKU ENDA ÜLESANNE – isik on kohustatud ise juba eos vältima ohtusid –
- Iga tsiviilkäibes osaleja peab oma käitumises ja oma vara üle võimu teostamisel olema avalikku korda puudutavalt vastutusvõimeline subjekt;
- Isik on üldiselt ise vastutav riskide eest, mida ta tekitab (DCFR – printsiip p 22).

Riskipõhise regulatsiooni põhjused

- Ressursside otstarbeka jagamise võimalus – nii avaliku kui erasektori tasandil;
- Riskid liiga keerulised/erinevad, et neid üheselt sõnastatult reguleerida - fookused suuremad riskid;
- Põhineb pideval kohalike riskide hinnangutel – uuel infol;
- Kuluefektiivne!
- Paindlik ja efektiivne – ei lase tekkida rahapesu süsteemidel;
- Võrdsusõigus *versus* riskipõhine lähenemine???

Kohalikud riskifaktorid

- Poliitiline ja õiguslik olustik;
- Riigi majanduslikstruktuur, s.h. ebaseaduslik majandustegevus ja varimajanduse osakaal,;
- kind.turu suurus, ülesehitus, omanikud, juht.kvalit.
- Kindlustustoodete ring ja nende kliendid;
- Sotsiaal-kultuuril.taust, s.h. kriminogeensus ja enamlevinud eelkuritegude ring;
- Maksesüsteemide tase ja sularaha käive;
- Kuritegelikul teel saadud vara hulk – nii siseriiklikult kui välisriikidest laekuv;
- Enamlevinud rahapesu meetodid, kanalid.

Riskipõhise lähenemise alused

- Direktiiv 2005/60/EÜ
- Guidance on the Risk-Based Approach to Combating Money Laundering and Terrorist Financing - Juuni 2007;
- Risk-Based Approach. Guidance for the Life Insurance Sector. FATF, Oct, 2009.

Reeglipõhine *versus* riskipõhine lähenemise üldised jooned

REEGLIPÕHINE:

- Teokoosseis ja muud formaalsed komponendid õigusnormis;
- Kohaldatav igas situatsioonis;
- Rakendaja väike diskretsioon.

RISKIPÕHINE:

- Õigusnormis kasutat. määratlemata õigusmõisteid;
- Käitumine võib erineda sõltuvalt riskist;
- Lai diskretsioon.

Riskipõhisel lähenemisel tuleb arvestada, et:

- Universaalsed metodoloogiat ei ole!
- EI OLE PIIRIDETA – peab arvestama miinimumstandardeid CDD ja teatamiskohustuse kohta ning õiguse põhiprintsiipe – proportsionaalsus!!!
- Olulisel kohal siseprotseduurid, personali teadlikkus ja koolitused.
- Kui vara blokeeritud- EI rakendada!

Kus riskipõhist lähenemist kasutada?

- **CDD – alus FATF Soovitused 5-9, s.o. RTRTS § 14 lg 3, 5, § 17-21, eelkõige § 18 lg 3:**
RM 3.04.08. määrus nr. 11 - § 4 lg 1
- **Siseregulatsioon + kontroll - alus FATF Soovitused 15 & 22,**
s.o. RTRTS § 29, 30
OLULINE: koostöö ja infovahetus FI ja RABiga!

Riskifaktorid

- Maarisk – arvesta rahvusvahelisi hoiatusi!
- Kliendiriskid – sama laiendatakse ja soodustatud isikule;
- Teenuse/toote/tehingu risk – muuhulgas 3.isiku tehtud maksed, lepingud, kus võimalik soodustatud isikut muuta lepingu kehtivuse lõpuni.
- Riskifaktorite läbipõimumine!

Täna kuulamast!

Vastan meeleldi küsimustele!